

Wstęp

Mimo że ty nie dbasz o sieci, one zadbają o ciebie. Tak długo bowiem, jak będziesz chciał żyć w społeczeństwie, tutaj i teraz będziesz miał do czynienia ze społeczeństwem sieciowym. Żyjemy bowiem w galaktyce Internetu.

Manuel Castells

Rewolucja informatyczna pod koniec XX wieku zmieniła obraz współczesnych społeczeństw, które zaczęły oscylować wokół technologii informatycznych. Dynamika zachodzących zmian teleinformatycznych, intensywny wzrost liczby środków komunikacji i postęp cywilizacyjny stały się charakterystyczne dla nowego typu społeczeństwa – społeczeństwa informacyjnego. Społeczeństwa, w którym informacja jest intensywnie wykorzystywana w życiu ekonomicznym, społecznym, kulturowym i politycznym, a społeczeństwo posiada bogate środki komunikacji i przetwarzania informacji, będące podstawą tworzenia większości dochodu narodowego oraz zapewniające źródło utrzymania większości ludzi¹.

Sieci cyfrowe są zespołem powiązanych węzłów, węzły tworzą punkty, które przecinają się, kształtując procesy, wpływy, ale również współdziałają i zwalczają się na płaszczyznach państw narodowych i społeczności. Hiszpański socjolog Manuel Castells pisze o nich, że są to sieci kapitału, produkcji, komunikacji, przestępczości, instytucji międzynarodowych, ponadnarodowych aparatów wojskowych, organizacji pozarządowych, transnarodowych religii,

¹ K. Krzysztofek, S. Szczepański, *Zrozumieć rozwój od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Katowice 2002, s. 32.

ruchów opinii publicznej i wszelkiego rodzaju ruchów społecznych, włączając w to ruchy terrorystyczne².

Dylematów społeczeństwa sieciowego jest wiele i ciągle powstają nowe zagrożenia w cyberprzestrzeni. Internet staje się często pułapką swoich użytkowników, w której człowiek nie jest w stanie przyjąć i przetworzyć tak wielkiej ilości informacji. Cyberterroryzm, smog informacyjny, *digital divide*, cyberpolityka, cyberdemokracja, utraty tożsamości, uzależnienia od Internetu, wirusy, naruszenia prywatności, *stalking*, bezpieczeństwo danych, cyberprzetępczość, cyberataki to tylko niektóre problemy, z którymi borykają się cyberświat i współczesne społeczeństwa.

Niniejsza publikacja jest próbą przedstawienia mechanizmów i procesów funkcjonowania w dobie nowych mediów społeczeństwa otwartego, partycypacji, obywatelskości oraz takich zjawisk, jak: cyberwoja, hackowanie, cyfrowy wyścig zbrojeń, bezpieczeństwo danych, efekt *fake newsa* w Polsce i w Ukrainie. W Ukrainie, która jest poza strefą Schengen i aspiruje do członkostwa w Unii Europejskiej, a na której terytorium ma miejsce konflikt zbrojny z Rosją.

Petro Suchodolśkyj w swoim artykule analizuje wpływ rozwoju technologicznego na sferę stosunków międzyludzkich i ukazuje brak międzynarodowej konwencji na temat praw do ochrony danych osobowych. Autor porusza w swoich badaniach aspekt potrzeby stworzenia globalnego prawa ochrony danych osobowych jako jednego z podstawowych praw człowieka.

Rozważania poświęcone potencjałowi i pozytywnym aspektom Big Daty prowadzi Roman Radeyko. Autor wyjaśnia, czym jest Big Data i zarysowuje problem braku prawnych metod rozwiązywania problemów związanych z kwestiami regulacji bezpieczeństwa oraz poufności danych w Internecie – ich gromadzenia, przechowywania, przetwarzania i stosowania.

Gruntownej wiedzy na temat Biuletynu Informacji Publicznej dostarcza artykuł Agnieszki Demczuk, która wyjaśnia to, czym jest i jak funkcjonuje urzędowy publikator. Autorka analizuje poszczególne etapy wprowadzania BIP przez samorządy terytorialne oraz przedstawia wszelkie trudności, z tego wynikające na szczeblach organów lokalnych, o charakterze finansowym, technicznym, organizacyjnym, społecznym i kulturowym.

Z kolei Wasyl Gulay, Nataliia Kolesnytska, Vira Maksymets koncentrują się na analizie przyczyn wprowadzenia w Ukrainie systemu elektronicznej deklaracji dochodów jako narzędzia polityki antykorupcyjnej. Autorzy przedstawiają dominację internetowych technologii wykorzystywanych do kształtowania wizerunku polityków i urzędników, którzy opierają go na temacie deklaracji dochodu elektronicznego.

² M. Castels, *Siła tożsamości*, Warszawa 2009, s. 324.

Wyniki badań dotyczące charakterystyki rozwoju nowych zasad stosunków społecznych i politycznych w kontekście bezpieczeństwa i rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych w Ukrainie przedstawia Ołeksandr Sosnin. Autor zwraca uwagę na tworzenie się w Ukrainie zarówno społeczeństwa informacyjnego, jaki i obywatelskiego, których rozwój wymaga prawnych i administracyjnych uregulowań.

Ołena Kuzniecowa próbuje odpowiedzieć na pytanie: jak dochodzi do naruszenia bezpieczeństwa informacji w Ukrainie i w innych krajach przez środowiska polityczne spindoktorów w środkach masowego przekazu. Autorka przybliżyła tematykę wojny informacyjnej w mediach internetowych w rosyjskim wydaniu, ukazując ukryty wpływ na odbiorców, a także na kreowany wizerunek Ukrainy, który narusza suwerenność i integralność terytorialną państwa.

Tematykę zagrożeń wynikających z rozwoju infrastruktury informacyjnej państwa w obszarze instytucji państwowych, przedsiębiorstw prywatnych oraz związane z tym wyzwania dla bezpieczeństwa państwa porusza Leszek Klich. Autor przybliżył Czytelnikom zjawisko neokolonializmu cyfrowego, które wynika z zaniedbania państw w zakresie rozwoju własnych technologii informatycznych, co w konsekwencji prowadzi do technologicznej zależności wielu obszarów w organizacjach państwowych i pozarządowych.

Z kolei Chrystyna Juśkiw zajmuje się destrukcyjnym wpływem technologii informacyjnych i komunikacyjnych na tendencje separatystyczne. Autorka analizuje kwestie bezpieczeństwa narodowego pod kątem szybkiego rozwoju technologii oraz globalizacji, których celem jest manipulowanie świadomością publiczną, tworzenie zniekształconego obszaru informacji, gdzie sieci społecznościowe wykorzystywane są do działań protestacyjnych i promowania separatyzmu.

Z kolei Andrij Haczekwycz i Natalia Dolisznia prezentują badania poświęcone problemowi wpływu think tanków na decyzje dotyczące polityki państwa poprzez ich zasoby informacyjne w Internecie, takie jak oficjalne strony internetowe, profile sieci społecznych. Zakres analiz obejmuje pięć czołowych ukraińskich opinii.

Natalia Podwirna bada komunikacyjny składnik relacji między władzami a społeczeństwem obywatelskim w Ukrainie. Autorka zajmuje się analizą procesu komunikacji rządu, społeczeństwem oraz politycznym zaangażowaniem obywateli za pomocą nowych technologii pod kątem kompromisu i rozwoju dla państwa ukraińskiego, a tym samym społeczeństwa obywatelskiego.

Yurii Stezhko zajmuje się ukazaniem szeregu problemów związanych z wpływem nowoczesnych systemów informacyjnych i komunikacyjnych na proces przebiegających wydarzeń politycznych w Ukrainie. Autor zwraca uwagę na podjęte przez państwo kroki w celu ochrony obywateli przed na-

tłokiem informacji i psychicznym terroryzowaniem ze strony niekontrolowanych zasobów informacyjnych. Badacz zauważa, że nowa polityka państwa w stosunku do mediów pełni główną rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej Ukraińców oraz rozszerza dostęp do globalnego zasobu informacji.

Z tekstu Eweliny Kancik-Kołtun można się dowiedzieć, jak wygląda aktywność dwóch głównych polskich partii parlamentarnych: Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej na stronach internetowych i profilach społecznościowych. Autorka w swoich badaniach analizuje narzędzia za pomocą własnego klucza kategoryzacyjnego.

Zamysłem autorów było dostarczenie Czytelnikowi nowej wiedzy z zakresu współczesnych problemów związanych z erą cyfrową oraz ukazanie przemian cyberkomunikacyjnych, cyberspołecznych i cyberpolitycznych we współczesnej Polsce i w Ukrainie.